

Bijzonder boeren

Dikbillen kalveren steeds vaker zelf

► Nieuw fokplan moet Verbeterd Roodbont redden

PESSE - Het is rustig op stal bij Jaap en Marga van Beukelen. Nagenoeg alle koeien, ongeveer 140 stuks melkvee en 60 vleeskoeien, lopen in het weiland. 'Koeien horen hun eigen eten te plukken,' zegt Jaap. Als het even kan staat het vee van de familie Van Beukelen dus in de wei. Dat het zo nu en dan plenst maakt niet uit. 'Net stonden ze nog te schuilen onder de bomen, maar kijk. Nu zijn ze alweer druk aan het eten.'

Leonora de Vries

Precies dertig jaar geleden gingen Jaap en Marga van Beukelen van start met hun veebedrijf. Een sprong in het diepe want het paar woonde voorheen op een flat in Wassenaar. Jaap vervoerde vee en Marga was doktersassistente. Ze begonnen met melkvee en al snel kwam daar vleesvee bij. Tegenwoordig geniet het boerenbedrijf, gevestigd aan de Kraloërweg, landelijke bekendheid door de prachtige dieren die zij fokken van het Verbeterd Roodbont Vleesras. In de volksmond een van de dikbil-koeienrassen. 'Maar dat is een verouderde benaming,' zegt Marga.

We zitten aan de keukentafel. Buiten komt de regen met bakken naar beneden terwijl het boeren echtpaar vertelt over hun geliefde vleeskoeien. Beiden zijn ook zeer actief voor de stamboekvereniging. Marga is secretaris en Jaap is lid van de foktechnische commissie. Beiden zetten zich er voor in om dit koeienras dusdanig te veranderen dat natuurlijke geboortes van de kalveren weer mogelijk zijn.

'Dertig jaar geleden waren de dikbillen zo gebouwd dat een kalf altijd met een keizersnee gehaald moest worden. De koeien hadden bovendien erfelijke gebreken: ge-

Jaap en Marga van Beukelen bij een stierkalfje van vijf dagen.

André Weima

drongen, kromme poten en een varkensbek,' somt Marga op. Jaap vult aan: 'De dieren werden met name gefokt op 'de luxe van het dier,' dus zo gespierd mogelijk. Dat zijn we aan het veranderen. Daarvoor heeft het stamboek nieuwe fokdoelen opgesteld. We willen nu dieren met een groter karkas, goed beenwerk en een ruim bekken.'

Die ruimere bekkens moeten het natuurlijk bevallen van de koeien mogelijk maken. 'Daarom meten wij op ons bedrijf alle dieren op. In het begin alleen de koeien, maar tegenwoordig ook de stieren. Dat doen we rectaal met een pelvimeter.' Een klusje van niks, maar waarmee je een heel nieuwe lijn dikbilkoeien kunt laten ontstaan. Van Beukelen is hier al jaren mee bezig en vorig jaar

kon 12,5 procent van de veestapel al op natuurlijke wijze bevallen.

Verbod dreigt

'Deze lijn moeten we landelijk doorzetten, want anders dreigt er een verbod. Er was veel kritiek van dierenwelzijnsorganisaties. Het nieuwe fokdoel van ons stamboek streeft naar 50 procent natuurlijke geboorten in 2035; we hopen dat we van staatssecretaris Sharon Dijksma die tijd krijgen. In 2018 is er een evaluatie waarbij we aan moeten kunnen tonen dat we vooruitgang boeken. Het meten van de bekken-grootte stimuleren we daarom bij alle stamboekleden én niet-stamboekleden. We hebben er subsidie voor gekregen zodat deze metingen met korting kunnen worden uitgevoerd.'

Van Beukelen had een aantal ruim bemeten pronkstukken in zijn stal. De foto's komen er bij. 'Dit was echt een prijkscoe: Daphne en deze stier Jacode was ook ruim bemeten. Beide zijn inmiddels geslacht. Daarmee zijn de genen van stier Jacode niet verloren gegaan. Bij het slachten worden ook de ballen eraf gehaald. Daarmee hebben we wel 210 rietjes sperma kunnen maken. Die zijn ingevroren zo'n 30 jaar houdbaar. Meerdere namen passerden de revue; Frans van 't Veerhuis, de Renske-familie, Carlo van Kraloo, Tina, Josina. Alle koeien hebben een naam. Zo heet de dochter van Daphne en Graaf Daphne's gravin. 'Zij is de mooiste koe, die we nu hebben lopen.'

Daphne's gravin is een van de prijkskoeien van familie Van Beukelen.

André Weima

Altijd spannend

Niet alle koeien in de veestapel van Van Beukelen kunnen natuurlijk bevallen. 'Afgelopen weekend hadden we nog een koe met een keizersnee. Daarvan zagen we direct: dat wordt niets. Zo'n bevalling moet wel verantwoord gaan. Een melkoe kan meestal wel zelf afkalveren, maar bij een Verbeterd Roodbont gebeurt dit altijd op stal. Als een koe moet kalveren kijk ik steeds hoe het gaat. Als de boeg van het kalf in het bekken zit, voel ik of ik er met mijn handen nog omheen kan. Ook kijk ik na of de stier lichte kalveren geeft. Dat wordt tegenwoordig allemaal geregistreerd.' Marga knikt: 'Op een vleeskalf ben je extra zuinig. Een kalf is eigenlijk de hele jaaropbrengst van een vleeskoe.' Jaap vertelt verder: 'Het is altijd heel spannend en we zijn er dan ook met zijn tweeën bij. Het is altijd afwegen: ga je door of niet. Als je alleen de pootjes ziet, kun je nog terug en besluiten voor een keizersnee maar als de kop er al uit is, is het te laat.' Het is altijd goed gegaan bij Van Beukelen. 'Hobbyboeren durven zo'n natuurlijke be-

valling vaak niet aan. Die hebben niet zoveel ervaring als wij. Het is namelijk belangrijk om te wachten en te voelen. Je moet niet te snel aan de poten van het kalf gaan trekken. Maar het fokken gericht op de nieuwe standaard is sowieso de nieuwe regel. Zij kunnen hun koeien wel laten opmeten en kiezen voor een ruim bemeten stier,' legt Jaap uit.

'In 2018 gaan we met staatssecretaris Sharon Dijksma om tafel om het project 'Bewust natuurlijke luxe' te evalueren. Het is afwachten of we dan door mogen gaan. Ik hoop het wel, want ik wil dit prachtige ras graag behouden. Het zijn handzame dieren met een goed karakter en hebben ook goede zoogeenschappen.' Dat blijkt ook wanneer de dieren in het land worden bezocht. Zodra Marga en Jaap de wei in stappen beginnen de koeien luid te loeien. De kalfjes komen nieuwsgierig kijken en de dieren laten zich door de boer aaien en inspecteren. 'Kijk daar loopt Daphne's gravin, is ze niet mooi?'

Koeien horen buiten te lopen vinden Marga en Jaap van Beukelen.

André Weima